

Vývoj poválečné Evropy

Evropská unie a euroregiony

Otázky

- ▶ Co znamená pojem Evropská unie?
- ▶ Co bylo motivem vzniku Evropské unie?
- ▶ Co je motivem udržení/rozvoje Evropské unie dnes?
- ▶ Co víme o orgánech Evropské unie?
- ▶ Jaký je vliv Evropské unie na ČR?
- ▶ Jaký má vliv Evropská unie na obyvatele v ČR?
- ▶ Jaký má vliv Evropská unie na pracující v ČR?
- ▶ Jaký má vliv Evropská unie na studenty v ČR?

Jednotná Evropa?

- ▶ 1306 Pierre Dubios mezinárodní koncil z řad církevní i světské aristokracie
 - ▶ 1310 Dante Alighieri - De monarchia – víze nové římské říše
 - ▶ 1464 Jiří z Poděbrad - Unie křesťanských katolických států
 - ▶ 1513 Niccolo Machiavelli - Vladař
 - ▶ 1516 Erasmus Rotterdamský - mezinárodní rada biskupů, opatů, učenců a státníků,
 - ▶ 1516 Thomas More
 - ▶ 1625 Hugo Grotius - De Jure Belli ac Pacis (O právu války a míru) - nadstátní shromáždění → svoboda námořní plavby
 - ▶ 1638 Vévoda ze Sully – Evropská federace
 - ▶ 1693 William Penn - esej o míru v Evropě - společný evropský parlament
 - ▶ 1713 abbé de Saint-Pierre – aliance - nadstátní Svaz národů
 - ▶ 1794 William Blake – báseň Evropa
 - ▶ 1797 Francois René de Chateaubriand - celoevropský tribunál
 - ▶ 1814 hrabě Saint-Simon s historikem Augustinem Thierrym - O reorganizaci evropské společnosti neboli o nezbytnosti a prostředcích, jak sdružit národy Evropy do jediného politického útvaru a zachovat přitom každému z nich národní nezávislost – evropský parlament
 - ▶ 1815 Svatá aliance (Rakousko, Prusko a Rusko)
 - ▶ Britský ministerský předseda lord Castlereagh Evropské společnosti
 - ▶ 1882 Ernest Renan - Co je národ?
 - ▶ 1882 Trojspolek Německa, Rakousko-Uherska a Itálie
 - ▶ 1904 Trojdohoda (Francie, Anglie, Rusko) a Trojspolek (Německo, Rakousko-Uhersko, Itálie)
 - ▶ 1922 Hrabě Coudenhove-Kalergi - Spojené státy evropské
 - ▶ 1929 hrabě Carlo Sforza - kniha Spojené státy evropské
 - ▶ 1929 francouzský premiér Aristide Briand
 - ▶ 1946 Winston Churchill - Spojené státy evropské
 - ▶ 1950 Robert Schuman - Schumanova deklaráce (návrh sjednocené Evropy)
-

Po 2. světové válce

▶ Motiv

- ▶ Zabezpečení míru a bezpečnosti
- ▶ Dlouhodobý hospodářský růst
 - ▶ Společný trh
- ▶ Sociální stabilita
- ▶ Volný pohyb osob po Evropě

▶ Vliv

- ▶ Rostoucí moc Sovětského svazu
- ▶ Meziválečný nacionalismus
 - ▶ Ekonomický projev (cla)

50. léta

- ▶ **Strategické hospodářské komodity**
 - ▶ Od počátku 20. století významný vliv - uhlí, ocel
- ▶ **1951/2 Pařížská smlouva**
 - ▶ → Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO; European Coal and Steel Community – ECSC)
 - ▶ Zakládající členové:
 - Francie, Německo, Itálie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko
 - ▶ Kontrola německého ocelářského a těžebního průmyslu
 - ▶ Platnost na 50 let, tedy do 1. 1. 2002
- ▶ **1957/8 Římské smlouvy**
 - ▶ → Evropské hospodářské společenství (EHS; European Economic Community - EEC)
 - ▶ Cílem společný trh
 - ▶ → Evropské společenství pro atomovou energii (Euratom; European Atomic Energy Community – EAEC)
 - ▶ Cílem mírové využití jaderné energie
- ▶ **1958 Evropská investiční banka**

Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO)

- ▶ European Coal and Steel Community (ECSC)
- ▶ Montánní unie
- ▶ Instituce
 - ▶ Komise s výkonnými pravomocemi (High Authority)
 - ▶ 9 členů, 6 let - 8 zvoleno a jmenováno šesti státy, 9. člen volen 8 jmenovanými členy jako prezident
 - ▶ Rozhodnutí a rekomandace
 - ▶ Rada ministrů jako legislativní orgán (tříměsíční předsednictví/prezidentství)
 - ▶ Společné shromáždění (později parlament, 78 delegátů volených národními parlamenty)
 - ▶ Evropský soudní dvůr (Lucemburk, interpretace evropského práva)
 - ▶ Konzultační výbor
- ▶ Cíl
 - ▶ rozvoj ekonomiky
 - ▶ zvýšení zaměstnanosti
 - ▶ zvýšení životní úrovně
- ▶ Společný trh
 - ▶ Uhlí a železo 1.2.1953
 - ▶ Ocel 1.5.1953
 - ▶ Ušlechtilá ocel 1.8.1954

Evropské hospodářské společenství (EHS)

- ▶ **European Economic Community (EEC)**
- ▶ **Cíl**
 - ▶ "preserve peace and liberty and to lay the foundations of an ever closer union among the peoples of Europe"
 - ▶ Celní unie
 - ▶ Politiky: zemědělská, dopravní, obchodní, standardizace
 - ▶ Rozšíření do zbytku Evropy

Evropské společenství pro atomovou energii

- ▶ **European Atomic Energy Community (EAEC)**
- ▶ **Cíl**
 - ▶ „přispět ke zvýšení životní úrovně v členských státech a k rozvoji vztahů s ostatními zeměmi vytvořením podmínek nezbytných pro rychlé vybudování a růst jaderného průmyslu“
 - ▶ investice do jaderného průmyslu
 - ▶ spolupráce ve výzkumu a vývoji
 - ▶ ochrana zdraví
 - ▶ společný jaderný trh
 - ▶ spolupráce při nakládání s jaderným palivem
 - ▶ společný postup vůči třetím zemím
- ▶ **Společné orgány ESUO, EHS a Euratom**
 - ▶ Společné shromáždění
 - ▶ Evropský soudní dvůr
- ▶ **Samostatné orgány EHS a Euratom (odlišné od ESUO)**
 - ▶ Komise evropského společenství (Komise)
 - ▶ Výkonný orgán
 - ▶ Rada evropského hospodářského společenství (Rada ministrů)
 - ▶ Legislativní a výkonný orgán
 - ▶ Jeden ministr každého členského státu, ale ministr odpovídající agendě – zemědělství/doprava – složení se mění

60. léta

- ▶ **1960 Evropské sdružení volného obchodu (ESVO/EFTA)**
 - ▶ Zakládající členové:
 - ▶ Velká Británie, Dánsko, Švédsko, Norsko, Švýcarsko, Rakousko, Portugalsko, (Finsko)
 - ▶ Cílem:
 - ▶ volný trh
- ▶ **1965/7 Slučovací smlouva → Evropská společenství**
 - ▶ smlouva o spojení orgánů EHS, Euratomu a ESUO
- ▶ **1968 dohoda o EHS → celní unie**
 - ▶ odstranění vnitřních cel
 - ▶ zavedení stejného celního tarifu vůči nečlenským zemím

Evropské sdružení volného obchodu (ESVO)

- ▶ European Free Trade Association (EFTA)
- ▶ Cíl
 - ▶ podpora prosperity a hospodářské spolupráce mezi jejími členy
- ▶ Členové
 - ▶ Dánsko, **Norsko**, Portugalsko, Rakousko, Švédsko, **Švýcarsko**, Spojené království (Finsko 1961/1986, **Island** 1970, **Lichtenštejnsko** 1991)
- ▶ Výstup/přestup do EHS/ES
 - ▶ 1973 Dánsko, Spojené království, 1986 Portugalsko, 1995 Rakousko, Švédsko, Finsko

Slučovací smlouva

- ▶ 1965 Bruselská smlouva
- ▶ Institucionální sloučení
 - ▶ ESUO, Euratom, EHS
 - ▶ Společné institucionální orgány
 - ▶ (především exekutivní orgány) → Komise evropských společenství (trvání až do Lisabonské smlouvy (2007/9))

70. léta

▶ Kontext:

- ▶ ropné šoky, ekonomická krize, nezaměstnanost, asijská konkurence, měnová krize (rozpad Brettonwoodského měnového systému)
 - ▶ 1973 přistoupení Dánska, Irska, Spojeného království
 - ▶ 1975 Smlouvy o finančním hospodaření Společenství → Účetní dvůr
 - ▶ 1979/85 autonomie Grónska a jeho vystoupení z EU
 - ▶ 1979 první přímé volby do Parlamentního shromáždění
 - ▶ 1979 Evropský měnový systém (EMS)
 - ▶ → vznik ECU (European currency unit) - zúčtování mezinárodních měnových operací
-

80. léta

- ▶ 1981 přistoupení Řecka
- ▶ 1985 zasedání Evropské rady (Miláno)
 - ▶ → Bílá kniha o opatřeních k dokončení vnitřního trhu do roku 1992
 - ▶ (Později základ jednotného evropského aktu)
- ▶ 1985 Schengenská dohoda
 - ▶ odstranění kontrol na vnitřních hranicích
 - ▶ spolupráce při ochraně hranic vnějších
 - ▶ Signatáři
 - ▶ Německo, Francie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko
- ▶ 1986/7 Jednotný evropský akt (JEA)
- ▶ 1986 přistoupení Španělska, Portugalska
- ▶ 1987 Zasedání Evropské rady v Lucemburku → Jednotný evropský akt (JEA)
 - ▶ Identifikace překážek jednotného vnitřního trhu
 - ▶ fyzické – odstranění kontrol na vnitřních hranicích ES pro osoby, služby, zboží a kapitál
 - ▶ technické – odstranění rozdílů v předpisech a normách a tedy omezení tzv. netarifních překážek obchodu
 - ▶ daňové – jednalo se zejména o daňovou harmonizaci, toto téma je dosud nedořešené a velice politicky citlivé

Jednotný evropský akt

▶ Single European Act

▶ Cíl:

- ▶ odstranění zbývajících překážek obchodu (do roku 1992) → společný trh Evropských společenství (čili volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu)
- ▶ posílení role Evropského parlamentu a principu kvalifikované většiny (ES měla 12 členů, obtíže jednomyslného rozhodnutí)
- ▶ lepší usnášeni schopnost Rady (částečné přerozdělení hlasů)
- ▶ změna společného celního sazebníku

▶ Kvalifikovaná většina

- ▶ Politika měnová, sociální, regionální a strukturální, vědecko-výzkumná, ekologická

▶ Opatření

- ▶ odstranění kontrol osob a zboží na vnitřních hranicích ES
- ▶ vzájemné uznání výrobních norem a standardů
- ▶ vzájemná větší otevřenost trhů práce
- ▶ liberalizace v dalších oblastech (např. pojišťovnictví a doprava)
- ▶ odstranění státních monopolů (např. pošta)

Schengenská dohoda

- ▶ 14. června 1985 (vesnice Schengen / LU-DE-FR)
 - ▶ Cíl
 - ▶ Volný pohyb osob
 - ▶ překračovat hranice smluvních států na kterémkoliv místě, aniž by musely projít hraniční kontrolou
 - ▶ Kontext: IRA, ETA, korsičtí separatisté, frakce rudé armády
 - ▶ Zakládající členové
 - ▶ Belgie, Francie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko
 - ▶ Zelené placky
- ▶ 19. června 1990 Prováděcí úmluva (Schengen II)
 - ▶ Schengenský informační systém - bezpečnostní databázový systém
 - ▶ SISI
 - ▶ identifikační údaje osob, překračujících hranice Schengenského prostoru,
 - ▶ informace o tom, zda byly v minulosti ozbrojeny, páchaly násilnosti apod.
 - ▶ přehled ztracených cestovních dokladů, zbraní
 - ▶ SIRENE (Supplementary Information Request at the National Entry) – národní kancelář odpovědná za vkládání údajů
 - ▶ SIS II – biometrické údaje, odcizená vozidla
- ▶ 2000 částečně Irsko, Velká Británie
- ▶ 2001 Island, Norsko
- ▶ 2008/9 částečně Švýcarsko (letiště)
- ▶ 2011 Lichtenštejnsko

Schengenský prostor

Země	Podpis	Implementace
Austria	28 April 1995	1 December 1997
Belgium	14 June 1985	26 March 1995
Czech Republic	16 April 2003	21 December 2007
Denmark	19 December 1996	25 March 2001
Estonia	16 April 2003	21 December 2007
Finland	19 December 1996	25 March 2001
France	14 June 1985	26 March 1995
Germany	14 June 1985	26 March 1995
Greece	6 November 1992	1 January 2000
Hungary	16 April 2003	21 December 2007
Iceland	19 December 1996	18 May 1999
Italy	27 November 1990	26 October 1997
Latvia	16 April 2003	21 December 2007
Liechtenstein	28 February 2008	19 December 2011
Lithuania	16 April 2003	21 December 2007
Luxembourg	14 June 1985	26 March 1995
Malta	16 April 2003	21 December 2007
Netherlands	14 June 1985	26 March 1995
Norway	19 December 1996	18 May 1999
Poland	16 April 2003	21 December 2007
Portugal	25 June 1991	26 March 1995
Slovakia	16 April 2003	21 December 2007
Slovenia	16 April 2003	21 December 2007
Spain	25 June 1991	26 March 1995
Sweden	19 December 1996	25 March 2001
Switzerland	26 October 2004	12 December 2008

90. léta

- ▶ 1992/3 Maastrichtská smlouva
 - ▶ Nově zahrnutí:
 - ▶ zahraniční a bezpečnostní politiky
 - ▶ justičních záležitostí
 - ▶ Změna názvu
 - ▶ „Evropské hospodářské společenství“ → „Evropské společenství“ (vznik Evropské unie)
 - ▶ 3 pilíře
 - ▶ 1. pilíř – zemědělství, obchod, regionální politika
 - Evropské společenství - všechny aktivity realizované před Maastrichem
 - ▶ 2. pilíř – Společná zahraniční a bezpečnostní politika
 - ▶ 3. pilíř – Justice a vnitřní bezpečnost
 - ▶ 1995 přistoupení Finska, Rakouska, Švédska
 - ▶ 1997/9 Amsterdamská smlouva
 - ▶ imigrační politika, azylová politika a ochrana menšin přesunuta ze 3. do 1. pilíře – komunitarizace 3. pilíře
 - ▶ základní práva občanů EU
 - ▶ základní principy společné zahraniční politiky
 - ▶ 1999/2001/2002 dohoda o vzniku Eurozóny (včetně Paktu stability a růstu)
 - ▶ Benelux, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Německo, Portugalsko, Rakousko, Španělsko (2001 Řecko)
 - ▶ 2002 Euro vstoupilo do oběhu
 - ▶ Eurodohody (se státy původně východního bloku)
 - ▶ Phare
-
-

Pakt stability a růstu

▶ Stability and Growth Pact, SGP

▶ Zásady

- ▶ schodek veřejných financí nesmí překročit 3 % HDP
- ▶ veřejný dluh musí být menší než 60 % HDP nebo se musí snižovat

▶ Sankce

- ▶ peněžní sankce ve výši 0,2–0,5 % HDP země v závislosti na závažnosti porušení dohody
- ▶ Rada může požadovat složení určité peněžní částky, která se zemi vrátí, až bude zase splňovat kritéria Paktu stability
- ▶ země může být vyzvána, aby před vydáním dluhopisů zveřejnila veškeré údaje o této emisi
- ▶ Evropská investiční banka může být vyzvána, aby změnila svoji výpůjční politiku vůči této zemi

Po roce 2000

- ▶ **2001/3 Smlouva z Nice**
 - ▶ Akceschopnost EU pro případné rozšíření
 - ▶ Omezení národního veta
 - ▶ Přerozdělení hlasů v Radě ministrů dle počtu obyvatel
- ▶ **2003/4 Smlouva o Ústavě pro Evropu**
 - ▶ 2005 odmítnuta referendy Francie a Nizozemí
- ▶ **2004 přistoupení ČR, Estonska, Kypru, Litvy, Lotyšska, Maďarska, Malty, Polska, Slovenska a Slovinska**
- ▶ **2007 přistoupení Bulharska, Rumunska**
- ▶ **2007/9 Lisabonská smlouva**
- ▶ **Eurozóna**
 - ▶ 2007 Slovinsko, 2008 Malta a Kypr, 2009 Slovensko

Smlouva o Ústavě pro Evropu

- ▶ Deklarace o budoucnosti Evropské unie - Laekenská deklarace → Konvent (2002-2003) - cílem vypracovat návrh lepšího rozdělení kompetencí v Evropské unii
- ▶ **Cíl**
 - ▶ nahradit složitou strukturu smluv EU jediným právním předpisem
- ▶ **Harmonogram**
 - ▶ Návrh 2003 (zveřejněn Konventem)
 - ▶ Schválení 2004, podepsáno v Římě
 - ▶ 2005 odmítnuta referendy Francie a Nizozemí
- ▶ **Obsah**
 - ▶ Preambule - poukazuje na společné dědictví Evropy
 - ▶ Část I - vymezení, cíle a pravomoci Unie
 - ▶ Část II - Listina základních práv Unie
 - ▶ Část III - Politiky a fungování Unie
 - ▶ Hlava III - vnitřní politika EU, jednotný vnitřní trh, hospodářská a měnová politika, fungování měny euro, politika zaměstnanosti, zemědělství a rybolovu, životního prostředí, ochrany spotřebitele, sociální politika, dopravní, telekomunikační a energetická infrastruktura, výzkum (včetně výzkumu vesmíru a spolupráce s ESA), energetika
 - ▶ Část IV - právní kontinuita Unie při procesu přijímání ústavy

Kritika ústavy

▶ Délka a složitost

- ▶ smlouva má asi 50 000 slov na cca 320 stranách (k tomu téměř dvakrát tolik stran s přílohami, protokoly a prohlášeními), Přitom vzhledem k složitosti dohody mezi tolika členskými státy je dosažení jednoduššího textu velmi obtížné.

▶ Zrušení principu **jednomyslnosti**

- ▶ oproti současné praxi, kdy se v základních otázkách rozhoduje v Radě Evropské Unie jednomyslně, ústava zavádí v 26 oblastech rozhodování **kvalifikovanou většinou**.

▶ Přednost před právem jednotlivých zemí

- ▶ podle ústavní smlouvy mají evropské předpisy přednost před zákony jednotlivých zemí - omezení suverenity členských států

▶ Přeměna na Evropský superstát

- ▶ vlajka či motto - vytvoření „Evropského státu“

▶ Demokratický deficit

- ▶ příliš velká moc Evropské komisi a Radě Evropské unie, které ovšem nejsou přímo voleny. Evropský parlament, jako jediná instituce přímo volená občany EU, má naopak v mnoha ohledech nízké pravomoci, např. nemůže navrhovat právní předpisy. Evropský parlament má právo zavázat Komisi k legislativnímu návrhu a k návrhům Evropské komise může navrhovat změny.

▶ Exekutiva, legislativa a judikatura

- ▶ Pozice exekutivy a moci soudní je oproti moci zákonodárné příliš silná. Například Evropský soudní dvůr svými rozhodnutími velmi výrazně a razantně ovlivňuje právní řád Unie a Evropská Komise má kromě své exekutivní úkoly také významné postavení v oblasti legislativy

▶ Obranná politika

- ▶ omezení vlivu NATO, potažmo Spojených států???

▶ Ekonomická politika

- ▶ zahrnutí některých ekonomických otázek přímo do ústavy nevhodné - podle článku 1.3.3 má být hospodářství EU založeno na sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku

Lisabonská smlouva

- ▶ podepsána 13. prosince 2007 v Lisabonu
- ▶ Českou republikou byla ratifikována 3. listopadu 2009
- ▶ vstoupila v platnost 1. prosince 2009
- ▶ novelizace stávajících evropských zakládajících smluv
 - ▶ Zřizovací smlouvy
 - ▶ Pařížská smlouva,
 - podepsaná 1951, účinná od 1952 do 2002, kterou se zřizuje Evropské společenství uhlí a oceli
 - ▶ Římské smlouvy,
 - podepsané od 1957, účinné 1958, kterými se zřizují Evropské hospodářské společenství a Evropské společenství pro atomovou energii
 - ▶ Maastrichtská smlouva,
 - podepsaná 1992, účinná od 1993, kterou se zřizuje Evropská unie
 - ▶ Akty pozměňující fungování ES/EU
 - ▶ Slučovací smlouva, podepsaná 1965, účinná od 1967
 - ▶ Jednotný evropský akt, podepsaný 1986, účinný od 1987
 - ▶ Amsterdamská smlouva, podepsaná 1997, účinná od 1999
 - ▶ Niceská smlouva, podepsaná 2001, účinná od 2003
 - ▶ Lisabonská smlouva (také Reformní smlouva), podepsaná 2007, účinná od 2009
 - ▶ Akty o přistoupení nových členů
 - ▶ Např. Smlouva o přistoupení Česka k Evropské unii, podepsaná 2003, účinná od 2004
 - ▶ Smlouvy o změně rozpočtových a finančních pravidel
 - ▶ Listina základních práv EU
 - ▶ má dle čl. 6 odst. 1 Smlouvy o EU Listina EU „stejnou právní sílu jako Smlouvy.“

Lisabonská smlouva

- ▶ **2 články pozměňující**
 - ▶ Smlouvu o Evropské unii
 - ▶ Smlouvu o založení Evropského společenství, ta byla přejmenována nově na Smlouvu o fungování Evropské unie

- ▶ **Rozdíly oproti ústavě**
 - ▶ Nařízení – zákon EU
 - ▶ Směrnice – rámcový zákon EU
 - ▶ Ústava – vypuštěno (nezmiňuje symboly EU apod.)

Po roce 2010

- ▶ Eurozóna
 - ▶ 2011 Estonsko, 2014 Lotyšsko, 2015 Litva
- ▶ 2013 přistoupení Chorvatska
- ▶ 2016 referendum o vystoupení Velké Británie (Severní Irsko, Skotsko?)

Středoevropská zóna volného obchodu (CEFTA)

- ▶ Central European Free Trade Agreement
- ▶ 1992 Krakow
- ▶ Původní členové (se vstupem do EU odstoupení)
 - ▶ V4: Polsko, Maďarsko, Československo (ČR, Slovensko),
 - ▶ Slovinsko 1996, Rumunsko 1997, Bulharsko 1999, Chorvatsko 2002
- ▶ Členové
 - ▶ Albánie, Bosna a Hercegovina, Makedonie, Moldavsko, Černá Hora, Srbsko a UNMIK (Kosovo)

Odkazy a zdroje dat

- ▶ <https://ems.at-cz.eu/ems/app/main?execution=elsl>
- ▶ <http://www.at-cz.eu/cz>

- ▶ https://europa.eu/european-union/about-eu/history_cs
- ▶ <https://www.euroskop.cz/9021/sekce/zakladni-data-o-eu/>
- ▶ <http://www.strukturalni-fondy.cz/>

Děkuji za pozornost

